

Artà

PRENSA
FORNIA

ANY IV - NÚM. 33 - SEGONA ÈPOCA - PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL - NOVEMBRE, 1988

ELS VESTITS DE NA PILAR

Bon cuiro se gasta na Pilar Miró, doncs s'ha de tenir sa cara molt dura, per, amb fondos públics de Televisió, comprar-se unes mudes de roba interior i tota la resta de ses vestidures.

I com si allò fos lo més natural, amb tota sa barra se'n va en es Congrés, i conta, i explica que des seu jornal, amb lo poc que guanya, faria pardal, en comprar-se roba gastar cap dobler.

I segons fa veure aquesta doneta es jornal no arriba en es mig milió, i s'ha de pagar menjua i caseta, aposta a l'hora de comprar robeta sa bossa està buida i no hi ha ni un velló.

I ella, que es pensa que en aquest país hi ha un bon grapat de millions de betzols, que tenen es cap ple de serradís, decideix que es gasto d'aquell compromís el paguin «a escote» tots els espanyols.

Però els espanyols, que estan ben eixuts, per mor d'Hisenda i el senyor Solchaga, protesten i diuen que, estant tant fotuts, a damunt no volen passar per banyuts i pagar tal conte de sostens i braga.

I quan se fa pública aquesta qüestió, per sortir des pas i acallar sa gent, fa sa «pantomina» de sa dimissió, i diu posar es càrrec a disposició des seu bon amic i estimat president.

Amb n'Alfonso Guerra i es «seu» avió, amb es «palacete» de D. Félix Pons, i ara amb sa roba de Pilar Miró, es «sociates» deixen molt baix es llistó i en els qui se'n naren fan passar per bons.

EL SANT PERE

NOVEMBRE. El mes dels records per als qui ens deixaren. L'hivern és a les portes. Els mestrals i tramuntanades, del que n'és símbol la vella palmera, visiten sobtadament la contrada artanenca ben oberta al punt cardinal del Nord. Tornam a esser amb vosaltres. Hem lliurat els diplomes de les Comares, fent un petit servici a la Cultura, que és el més important dels nostres fins. Preparam el Concert amb Paula Rosselló per fer oficial la concessió dels diplomes d'enguany. Si pot ser no ens retardarem més. Enguany són els elegits, Pedro Sancho i Josep Forteza.

Persones mereixedores del guardó en opinió nostra. Us convidarem a la festa i tornarem a passar junts una vetlada agradable reconeixent els mèrits de paisans nostres.

Que com sempre l'Artà sia rebut dins les llars artanenques, com un amic. Gràcies.

EL TEATRO

Cuando se produjo el incendio del Teatro Principal es posible que en Artà no se calibrara bien la pérdida que acababa de provocarse.

Es ahora cuando el pueblo empieza a comprender y a echar en falta aquel edificio. Es ahora cuando se calibra el alcance de aquellas fatídicas llamas, que no se limitaron a derruir las vetustas paredes, sino que dieron un bocado depredador a una parcela cultural imprescindible en el transcurrir de una colectividad humana.

Naturalmente debemos agradecer a los P.P. Franciscanos el que las representaciones producidas en Artà puedan desarrollarse en su coqueto Salón de Actos. Pero un teatro para un pueblo en los tiempos actuales no puede limitarse a ser un lugar donde «sólo» se realicen interpretaciones escénicas.

Un teatro debe ser un generador de actos culturales. Quisiéramos llamar la atención a los realizadores del proyecto para el teatro que tiene que construirse en Na Batlesa.

Quisiéramos llamar la atención a los componentes del actual Consistorio, primeros responsables de crear un teatro de verdad, como debe ser, pensando que, los costos son los mismos para un «bodrio» que para una edificación razonablemente adaptada al fin a que va destinada.

Un teatro no puede infrautilizarse dedicándole tan solo a cinematógrafo o a representaciones de fin de semana. Un teatro debe albergar en su interior Salas de Conferencias y Exposiciones, aulas para enseñanza de Solfeo, Centro de expresión corporal, gimnasia, sala de ensayos y cuanto hace referencia a preparación de actores.

Almacén, sala para confección de decorados, utilería y escuela de maquinaria teatral o tramoyistas con su importante complemento de la vertiente eléctrica y de iluminación. Es óbvio que deberá tener su vertiente de videoteca, cinematográfica, amén de camerinos suficientes, cómodos con salida directa a la calle, y bien acondicionados.

Sería una manera de alejar a nuestra juventud de nefastas actividades conducentes a minar su salud y a dañar su intelecto.

Es natural que un mocerío aburrido y sin horizontes se dedique a los cubatas y se aficione a la droga.

Un teatro es un incentivo para poner en marcha las dotes de observación, para desarrollar la creatividad, la imaginación.

Teatro Romano de Mérida.

Por otra parte se crearía un público adicto que a su vez aprendería a «ver» teatro. El horizonte cultural de Artà se ensancharía hacia límites insospechados.

Ha llegado la hora de arrojar a los mediocres a las tinieblas inferiores y dejar que nuestra gente empiece a pensar por su cuenta.

Ha llegado la hora de no permitir que otros nos vivan nuestras vidas y nos colonicen culturalmente, escudándose en unos títulos docentes que les oxida la mente.

Ha sonado la hora de la libertad, porque la libertad comienza con el libre discernimiento de cada individualidad.

No extrañéis que desde El Artà, nos preocupemos de como se articula el proyecto del teatro de Na Batlesa. Todo lo que no sea atender y ampliar estas sugerencias es hacer algo escuálido, algo mínimo, inservible por tacaño y por supuesto que reflejaría a las claras la escasa voluntad política de concienciar al pueblo.

Sería, en una palabra, tirar el dinero que se invierte. El proyecto y su realización debe tender a la generosidad y a la rentabilidad cultural y artística.

Todo lo demás sería derrochar sin objetivo el caudal público. Tememos mucho que se quiera seguir escondiendo la luz bajo el celemin.

Y la luz debe exponerse a la vista de todos para que ilumine, guíe y sea «de todos».

Es nuestra manera de entender la cultura.

SES GLOSES D'EN TONI BUTLER

Mos prenen na Puig Martí
sa Doctora Catalana
i tot es poble demana
que la deixin fer aquí
Artà no ho pot consentir
fent feina de bona gana.

Ella es una gran Doctora
de tothom apreciada
dona culta i educada
es poble d'Artà l'adora
demanam fora demora
nostre veu sia escoltada.

Moltes firmes estampades
i es carnet d'identitat
tot es poble a firmat
creim que no serà de bades
quant les haura examinades
qui comanda a Sanitat.

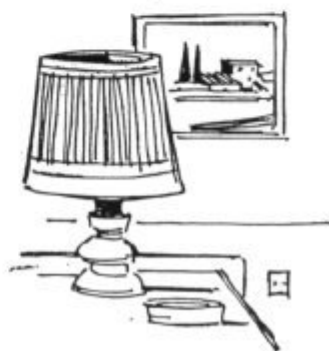
Que se quedí vol es poble.
Ella te sa gent contenta
és dona intel·ligenta
és honrada i molt noble
i Sanitat es innoble
en noltros fer lo qu'intenta.

Es Conseller Oliver
jo voldria m'escoltàs
i ses firmes se miràs
que hi ha a nes munt de paper.
Ell es s'únic que pot fer
de que N'Aina se quedàs.

Esperam benevolencia
deixau fer na Puig Martí
Artà nol faseu sofrir
Ella ja té experiència
si en feis en consciència
direu que se quedí aquí.

Sa darrera vos diré
eu demana tot Artà,
una dona que be fa
no veim això a que vé,
gràcies a Vos Conseller
si sabeu rectificar.

Artà, Octubre de 1988.

CORCADISSA D'ANTANYIA

PRIMER MIRALL

Artà és un güell manancial de romanços, anècdotes, codolades, contarelles, rondalles, coverbos, acudits i pardalades. Per afegit, tots tenim encès el llumet de la folia galafarnenca. Som identificables a on sevulla que aficam el nas. Si es primfila un xic arreu, veurem els nostres actes presidits per un comportament tan inusual com estrafolari. De quines egües venim?. Saber-ho és més difícil i abstracte que entendre el misteri del Mystère. Així ens balla la balduda històrica malgrat el serrí, el rèi i la bossa de la corda.

Aquest portiquet idiosincràsic sols és un pretexte expositiu del que ensems volem dir; dos miralls d'artanencades. Simplement.

Ara Santa Bibiana prepara el velam. Si guarneix la vela capa, plourà quaranta dies. Tal cosa, per sabuda, és òbvia. Els que molts ignoren és el motiu de la plogudissa. Resulta que Santa Bibiana fou sotmesa a martiri per negar-se a abraçar el culte idiolàtric. La fermaren despullada a una columna de marbre per martiritzar-la, suportant, amb estoicitat socratiana, els cops de llança a son pròpia carn per part dels seus botxins.

La font dels ulls de la santeta, en principi suanyava, però la suanya passaa roi d'oli. I vengà aigua a betzef. Sant Pere apoquit per la magnitud del llagrimex digué al Bon Jesús: «Mestre, si no aturau aquest cabdal de llàgrimes, aviat Mallorca serà el diluvi». «No hagi por, Pere. Puja s'aigo per amunt i ompl es safareig gros per quan sa tenga mester. La guardarem aquí dalt i, d'ací endavant, devers Artà sabran noves de Na Bibiana. Les amollarem brou tota sa collada de desembre i sa primera lluna de gener».

Com que l'aigua bibiànica és tan dolça, el porter celestial programa les brusques fins a la Mare de Déu de Nazaret, o sigui de dos de desembre a deu de gener, més o manco.

ES SANTANYINER

SEGON MIRALL D'ARTANENCADES

Sembre s'ha dit que els bunyols són alises sense corc i les orellanes préssecs de raïssons mal garbats. L'origen de les bunyolades per aquests entorns, llepa l'època musulmana. Els germans mossàrabs eren força manyosos en l'art bunyoler. Fregien uns bunyolarrros con a cofes de capell. Quan la Conquesta, els catalans conqueridors quedaren emparpalats davant el prodigi què suposava enllestir una alisa foradada. Pobrets. Ells que es pensaven ser el llombrícol del món i no havien caigut en la meravella del forat central.

El turmasot del Rei en Jaume volgué pèls i senyals de la miraculosa recepta culinària. Quan més sacsades dava al cevell, menys sa li ocorria la fórmula del contumaci. Cansat i fart de sucarse el frontis cerveller, manà una demostrança a una dona barcellada de pitram, tovallada de braços i amb un pla d'anques com S'Era d'en Pelat.

«Au, madò Filimara. Vet aquí farina de forment, oli verjo d'oliva i dues cabotes de porrassa per trencar l'àzim. Per amor de Déu no hi poseu oli d'elementar que ho fotriem tot de debò». Na Filimara cridà son espòs i ambdós pastaren un cossi de quinze almuds. Quan la descomunal paella feia xiu xiu, Na Filimarassa punyava manyocs de pasta, els quals li sortien rodonencs per damund del cocó de l'index i el polse. Aquí, el seu marit fitorava els manyoquets amb els deu dits de les mans, aguantant la fregida com un que s'escalfa ses sedes. Aquell belitre tenia el cuuro de cagaferro.

El Rei astorat no dava crèdit al que veia. «Això no pot ser sofreir sa barreja amb sa mà en remull. No hi ha altre remei per foradar s'alisa?» «Senyor, noltros no coneixem més regles; allà on va es bou, va sa trava» «Idò seguïu».

El Rei s'etzibà una panxara orba. A les tres hores sentí fenàs i maragall per dins el ventre. De sopte, la canonada sopera escopí un bavarall de rots que arrabasaren d'arrel una quarterada de pins ves. Pensau que només era el presagi de tempesta. Els trons i llamps vingueren després.

Havent esclovellada la maregassa, el d'Aragó dictà reial sentència: «Per lo poder que nos confereixen les patenes, medalles i títols nobiliaris, sía norma que els segles vegin menjar-se els bunyols per Tots Sants i rotar-los a la Quaresma. A lo nostre testament quedi escrit lo meu desig: Já sóc menjat alises de vent a l'eix».

SAUNA - PISCINA - TENIS - SOUVENIRS

Restaurants / Bar

Club Casa Naval

Bodas, Banquetes, Comida mallorquina

BETLEM

Colonia de San Pedro

ARTÀ, MALLORCA

Teléfono 58 90 12

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO

VIALSA

J. Bernad, J. Zafra y J. Genovard

Ctra. Santa Margarita, 57 - Teléfono 56 26 35 - ARTÀ

JOAN LLUIS ESTELRICH

(Postdata)

En el IV i darrer article sobre Joan Lluís Estelrich, publicat en el n.º d'octubre passat, vàrem prometre donar a conèixer dues mostres en vers de la seva producció literària, una escrita en castellà i l'altra escrita en mallorquí.

La primera mostra, titulada ARTA, i de la qual ja reproduïrem algunes estrofes en el primer dels nostres articles, és una bella imitació dels clàssics castellans i especialment de fray Luís de Leon per qui n'Estelrich sentí sempre una gran admiració. Escrita en una coneguda combinació de versos de set i d'onze síl·labes (allò que en castellà anomenen *lira*) conté una descripció gràfica i sentimental de la contrada artanenca de fa un poc més de 100 anys, i està dedicada al seu amic el metge Morey. Don Miquel Morey i Sureda fou un artanenc il·lustre que va estudiar medicina a l'acadèmia de Montpeller (França), famosa aleshores en els estudis mèdics. Diuen que don Miquel era molt bon metge i que escrivia indistintament les seves obres en castellà o en francès, llengua que coneixia a la perfecció. Don Miquel exercí la seva carrera a Artà i visqué molts d'anys al carrer de Ses Parres, a la casa que més tard fou ca Ses Monges Moreies.

La segona mostra literària que presentam se titula ES COSSI CAPGIRAT O UN MESTRE COM MOLTS. Es una glosada de caire popular en què n'Estelrich, exagerant la cosa naturalment, descriu, en forma humorística, la calma i la tranquil·litat extraordinàries d'un menestral molt fetjut que va necessitar més de quatre anys per a col·locar un cossi de fer bugada en el seu lloc amb la particularitat que, una volta que el va tenir col·locat, va resultar que hi estava... amb so forat per darrere.

Segueixen les dues poesies de n'Estelrich.

J. SARD

ARTA

(Al Dr. D. Miguel Morey)

Fundado por el moro,
en este valle que la paz augura,
no ostenta ARTÁ el tesoro
de rica arquitectura:
la luz le coronó de su hermosura.

Los huertos le circuyen
mostrando alegres sus doradas pomas;
y por los aires fluyen
balsámicos aromas
de flores varias y silvestres gomas.

Con armoniosa queja
sobre las guijas de su cauce salta,
mientras la luz refleja,
el arroyo, que esmalta
la blanca espuma si la yerba falta.

El olivar añoso
se extiende atrás, de quintas salpicado;
luego el pinar verdoso;
y selva, y bosque, y prado,
adornan el confin más apartado.

El ígneo carro lanza
mares de luz cuando en oriente asoma,
cantan en su alabanza
torrente, valle y loma,
hasta que tras el monte se desploma.

Despiértame el bullicio
de quien provecho á su trabajo junta,
é ignora otro servicio
de la acerada punta
que el de labrar los campos con su yunta.

El Metge Morey

Aquí, do sólo encierra
nobles virtudes campesino pecho,
subamos á la sierra,
buscando fresco lecho
de verde césped y menudo helecho...

Tan rico panorama
no lo creó jamás la fantasía;
la vista se derrama
absorta; y se extasia
el alma, y su plegaria al cielo envía.

Doblada por el viento,
del sol amarillea á los ardores
la espiga; y á un acento
cantan los segadores,
al recoger el dón de sus sudores.

Ó sobre las espigas
agavilladas, con el pan sabroso
repone sus fatigas
el labrador, ansioso
de olvidar su cansancio en el reposo.

El manso becerrillo
so la bíblica higuera recostado,
y el afecto sencillo
del balador ganado
contento dan y animación al prado.

Por senda mal segura,
con la rosada mano en la cabeza,
el cántaro asegura
la rústica belleza,
con pié desnudo hollando la maleza.

En viejos monumentos
que pregonan del ciclope la fama
alzándose á los vientos,
en busca de retama
el trepador cabrito se encarama.

Sobre empinadas cumbres,
que solo el buitre volador domina,
ceñido de albas lumbres
ó de niebla opalina,
el viejo Tàlayot su frente inclina.

Cadena de montañas
que sobre el mar se eleva en el oriente,
esconde en sus entrañas
tesoros que la mente
del vate soñadora no presiente.

Galas de desposada
viste, como al nacer, naturaleza,
y ostenta á la mirada
con noble gentileza
los dones de su espléndida belleza.

¿A qué voy yo vagando
en mar incierto, en busca de segura
morada, si bogando
está más insegura
la esperanza de gloria y de ventura?

En este honrado suelo,
desnuda el alma de estudiado aliño,
á la Virgen del cielo,
con inmenso cariño,
alcé ferviente mi oración de niño.

¡Y cuántas, cuántas veces
con poco juicio y previsión escasa
trepé por los almeceas
qué a la pared de casa
llevan su sombra cuando el sol abrasa!

Confección Caballero y Cadete - Decoración - Tejidos
Géneros para el Hogar - Suministros Textiles Hostelería

COTEX
LUIS FERRER SUREDA

C/. Ciutat, 39 - Tel. 56 22 37 - ARTA (MALLORCA)

AUTOVENTA MANACOR

COCHES DE OCASION

Servicio

FIAT

Avda. Junípero Serra, 50
Teléfono 55 01 61

07500 MANACOR (Mallorca)

Aquí soné en la gloria
que el apacible corazón mancilla,
¡No huyáis de mi memoria
con vuestra paz sencilla
casa natal y sosegada villa!

Aun miro en el vallado
el roble, que sostuvo el primer nido
por mis ojos hallado;
y el agua en que he perdido
tablas con velas de bajel fingido.

Y todo me habla, todo
vivo recuerda el júbilo de un día;
y por extraño modo
absorta se extasia
el alma, y su plegaria al cielo envía.

¡Felices moradores
del sagrario dichoso de mis lares,
cuna de mis amores,
pueda en vuestros hogares
alzar á Dios mis últimos cantares!

Artá, agosto 1875.

ES COSSI CAPGIRAT O UN MESTRE COM MOLTS

Es llesta madò Maria
i com ella no n'hi ha;
a ca seva tot està
a punt de pastora mia.

Com és activa i fenera
i tot lo dia s'afanya,
no cregueu que cap aranya
on ella hi és alç bandera.

S'altre dia una veinada
que li ajuda a dur es negoci,
pataplum! li rompé es cossi
de compoundre sa bugada.

I totd'una de d'allà,
fent es lleu corre qui corre,
a ca mestre Ambròs Patxorra
com un coet se n'anà.

Mestre Ambrosset, anau prest
i a ca meva em posareu
un cossi nou, ¿m'enteneu?,
i que es vespre quedi llest.

Mestre Ambròs és un manobre
que té molta anomenada
per deixar ben acabada,
quan l'emprèn, qualsevol obra.

I sense que mai se cansi
de fer manades i enquestes,
li replicà: damunt Festes!,
ja es farà, no tenguis ansi.

¿I què em direu? Massa i prou
que se va passar Nadal
i de s'any vengué es final
i començarem any nou.

Els Reis, Santa Estefania,
La Candelària i Sant Blai,
es Darrers Dies, i mai
mestre Ambròs compareixia.

I va venir sa Corema,
el Ram i Pasqua Florida,
Santa Reina Margalida,
el Corpus i Cincogema.

Vengué s'estiu i amb aquestes
redolà tot es setembre,
vengué s'octubre, es novembre
i tornaren venir Festes.

I vengué un any i un altre any,
i un any tercer se passà,
i antany lo mateix que enguany
mestre Ambròs no es bellugà.

I aquella dona fenera
que començà fent flamada
ara, que ja s'hi ha adonada,
ni tan sols se desespera.

Perque en haver pres es llis
de tenir feines penjades,
no ve bé moltes vegades
enllestir lo més precis.

I en es cinc anys mal complits,
encara hi faltava un tros,
comparegué mestre Ambròs
mans baubes bufant-se es dits.

Duia gavetó, paletes,
uixol, taient i una serra,
senalles, cadaf i gerra,
llatres, trossos i falquetes.

Taulaplom, compàs, llivell,
ginyola, cinta, puntals,
regles, escaire, parpals,
manuella i un martell.

SA GLOSA D'EN PERE-GIL

FUENTEOVEJUNA ARTANENCA

De n'AINETA PUIGMARTI
podem tenir la certesa
que a més de bona metgesa
sempre ha sabut complir.

En medicina, està clar
que, endemés de sa cienci'
es do de sa paciència'
també ajuda a curar.

Sa metgesa catalana
sempre així ho ha entés.
Ella ho fa com si no res
perque ho fa de bona gana.

Per això em vull afegir
a sa manifestació popular
perque quedi per Artà
ja que es poble ho vol així.

Tragué pipa i pegà foc,
se va treure se jaqueta,
mida a l'esquerra i a la dreta
i posa es cossi en es seu lloc.

I desitjós de fer via
va cridar un manyà per soci,
perque llivellar un cossi
no és cosa de cada dia.

De darrera es fa tocar,
d'aquí s'alça una micoia;
ara d'enmig no s'apoaia;
baixa'l i torna'l muntar.

Venga es llivell, venga es regle,
ara beca, ara s'empita;
què de temps se necessita
per fer sonar aquesta tecla!

A la fi el va posar fi,
de falquetes el rodà
i un bon dilluns dematí
el va començar a enguixar.

I quan arribà es migdia
fent un tro i un escandall
de rialles, com no heu vist mai,
li deia madò Maria:

¿Què m'heu fet, mestre Pastera,
com buidaré aquest negoci?
si m'heu enguixat es cossi
amb so forat per darrere.

I mestre Ambròs pegà ullada,
d'es seu erro s'entemé
i exclamà: fieta, això té
fer sa feina atropellada.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

ENHORABONA MALLORCA
«SA DRAGONERA ÉS NOSTRA»

ORIENT EN ARTÀ

Calle Santa Margarita, 82 - ARTÀ

KUNG-FU - KARATE
GIMNASIA

Mantenimiento y 3.ª Edad

CULTURISMO

TIENES A TU DISPOSICIÓN EL GIMNASIO
DURANTE 16 HORAS AL DÍA, 26 DÍAS AL
MES POR TAN SOLO 3.000.- PESETAS.

AHORA PUEDES CONSEGUIR ¡MUSCULOS DE ACERO!

ARTANENCs fora d'ARTÀ

NCF

Nom: MIQUEL PAYERAS LLINÁS.

Malnom: de Can Payeras. **Estat:** 65.

Ocupació: Jubilat.

Aficions: Moltes i variades.

Adreça: Carrer Llimonera, 1. Els Garrovers. Marratxí.

Adreça d'Artà (si cal): Monserrat Blanes, 8.

Fills: Dos (Miquel i Catalina) Na Catalina es casada amb un fill del conegut polític Jeroni Albertí fundador de l'UM.

En Miquel va entrar a la notaria dels Linares Rivas com a passant i devers el 42 ó 43 a l'empresa Ferrer Pons per fer-se càrrec de la comptabilitat, fins a la jubilació En Miquel ha estat un gran aficionat al cine, ara, de retirat, tindrà més temps per dedicar-li, com també a les flors, juntament amb na Margalida i al seu jardí dels Garrovers cuidar les que els agradin i no les que li imposaven a la seva floristeria. Mantenen una forta relació amb el poble on hi passen els caps de setmana.

GABRIEL FERRER MARIA, de Sa Tafona.

Estat: 60 anys.

Ocupació: Constructor.

Domicili: Carrer Murta, 53. Es Vivero.

Telèfon: 41 19 17.

Casat amb Margalida Ginard, Mulinera, ténen un fill, una filla i tres néts.

En Biel l'any 1964 s'establí a Palma juntament amb en Joan Ribot per fer de picapedrer i fins hores d'ara aquesta ha estat se seva ocupació. Es dissabtes sol acudir a La Colònia, a s'Estan-yol on hi té casa. Es aficionat a la lectura i a ses coses de foravila. Conserva ses terres de Sa Corbaia i d'es Maiol i s'hi entreten so-vint. Té ganes de retirar-se fer ses estàncies al poble més llargues.

A Palma contacte amb en Pedro Monjo, en Joan Tous Enre-venat i en Sebastià Mesquida.

RETAZOS DE ANTAÑO

por JAUME CASELLAS

La Gesta de Gabriel Cursachs «D'Algair» y de Juan Servera «Virrell».

Los tres años de la guerra civil dejaron paralizados los estadios españoles, mientras la juventud veíase obligada a trocarse atuendo deportivo por el uniforme caqui de los cuarteles. Pararon felizmente los fusiles y al compás de una gradual normalización volvió la actividad deportiva a las tierras de España y, por ende, también a nuestra villa. Y, el velódromo de «Son Tayet», vio inundar su anillo de cemento de aspirantes a ciclistas y en su «pelouse» irrumpir en tropel balones de cuero y futbolistas en embrión.

El fervor ciclista volvió a renacer con fuerza y pasión, auspiciado por las excelentes actuaciones de un Flaquer pletórico que se ganaba el respeto y admiración de todos con sus grandes actuaciones a lo largo y ancho de las tierras catalanas.

Pasaron fugaces los pocos meses que le restaban a 1939 y se entró en un nuevo año con clima de expectación. Y a pesar de estrecheces, de penalidades y de una conflagración bélica a escala mundial, llegó puntual la primavera. El azul del cielo se volvió más nítido y las flores retornaron a vestirse los campos de alegres colores. Los atardeceres con tintes de melancolías, de nostalgias y de esperanzas, sirvieron para congregarse otra vez en las gradas del velódromo a viejos aficionados y a imberbes aspirantes a ciclistas sedientos de gloria y rebosantes de ilusión.

De pronto se anuncia el campeonato de Baleares de velocidad para principiantes en el velódromo de Tirador. A la llamada, no dudan en inscribirse un par de jóvenes artanenses, Joan Servera «Virell» y Gabriel Cursach «d'Algair», el malogrado muchacho cuya vida se truncó en plena juventud.

Una pequeña representación de la afición artanense se citó aquella tarde en «El Tirador», para asistir al bautismo deportivo de sus dos chavales, que algo acomplejados y temerosos, aguardaban impacientes el inicio de la contienda. Cutelosos y ansiosos, al mismo tiempo, escudriñaban con sus ingenuas miradas a los teóricos favoritos: los Gayá, Barceló, Romaguera,... que, a priori, gozaban del favor de los técnicos.

Iniciadas las eliminatorias, la suerte se alió con los dos paisanos al no coincidir en sus series. A medida que éstas se iban desarrollando, los espectadores atónitos no acertaban a comprender como dos jóvenes desconocidos dejaban en la cuneta uno tras otro a sus respectivos rivales y presuntos favoritos.

En los graderíos, la hinchada artanense exteriorizaba entusiastamente su júbilo y su euforia. Tras doblegar sucesivamente a todos sus contrincantes, Servera y Cursach, se plantan en la mismísima final. No se podía aspirar a más. Ni los más optimistas hubieran soñado tanto. La final era todo un interrogante. Ambos se conocían demasiado bien para hablar de supremacía o de superioridad. Su clase era pajeja, su forma de correr diferente. «En Biel» tenía más «punch». Su sprint era corto pero su «rusch» final fulminante. «En Joan», carecía del «reprisse» de su compañero. Gozaba, sin embargo, de una gran inteligencia y de un demarraje más bien largo.

En medio de la general expectación, Servera consiguió imponer su ritmo y con ello enfundarse la banda de campeón. Codo a codo, entre una atronadora ovación, «En Biel i En Joan», compartieron aquel clamor, mientras, juntos, emocionados daban brazo en alto la vuelta de honor.

Una diada grande agonizaba. Campeón y subcampeón, el doblete, enfilaban la ruta hacia su Artà. Aquella noche, «can Tomeu Casino», sede del Club Ciclista Insular, fue una fiesta.

GABRIEL CURSACHS

JUAN SERVERA

En *L'Artà* anterior prometérem teixir una catifa de rosaris i lletanies sobre les excepcionals bunyolades de l'antic Orfeó Artanenc. Desteixiguem, doncs, la memòria de trenta-sis anys enrera.

En Joan Sopa (forestal del present i celador del passat) nasqué el vint-i-cinc de febrer de 1919 a les vuit i mitja de la nit a la Plaça de la Constitució, 10. Per tant és un Piscis autèntic. Un matí febre-renc de lluna nova del 1952, el tic-tac de la remembrança polifònica li féu ding-ding, situant-lo al Nadal de 1928, data en què florejà una sibil·la plena de reflets d'almívar, al Convent.

En Sopa, a l'esmentat 52, barrejava correes polítiques amb síncope musicals, mentres Monsenyor Damià Nicolau i don Toni Batlet escollien la primera obra a cantar: la Missa a Tres Veus d'Home del sacerdot i compositor italià, cap de la Capella Sixtina, Laurentius Perosi (1872-1956). Per aprendre-la hi hagué Herodes i Pilat. Els Tenors giscaven, els baritons llimaven plom al mateix temps que els baixos tenien el costat del mestre Llorenç Nonga. En resum, una sacada de gemecs de do, mi, fa, fins al mocador.

M. Damià, sempre mesurat i condescendent, untà les frontisses vocals amb el setrill de l'enginy. Un escolt a l'orella d'en Llorenç Sua del tren, aleshores president, fou la màgica solució. En Llorenç desaparegué deu minuts que bastaren per anar a cercar un cul de sac de farina de força, un pot de saïm i tres kilos de sucre.

El frare Jordi, afamat cuiner i apicultor, va treure mel del rebost i paella al foc. Els bunyols queien a calabruixades dins un gibrell de pastar sobrassada.

Al saló de la juventud seràfica entraven uns perfums d'aquells que els metges diuen «d'àcid clorhídric». Tals efluvís obraren el miracle de substituir el nas per les orelles. Ni Perosi ni Perosis. La curolla era el fumet que venia de la cuina i foris. Monsenyor, mirant per sobre les ulleres bifocals, feia el tartamús barramant el morro d'abaix, perquè era l'únic que sabia el joc de que anava.

Just dues bubotes, entraren al teatret el frare Jordi i en Llorenç Sua portant la bunyolada. Bravos, olés, vivas (no havia arribada la normalització lingüística), acoïlliren la sitja bunyolada. Tot seguit esmolàren dents els cantaires: Tomeu Sua, Pedro Canet, Jaume Salamanca, Jaume

Lluïset, Joan Jaumí, Jaume Caballero (pesava 23 kilos menys que avui, però feia uns caps de taula sibarítics), Miquel Pelat, Biel Ciutadà, Tià Morell, Eduardo, Joan Leu de Na Rossa, propietari d'un estómac de bronze, Llorenç Nonga, Joan Metxo, Joan Campins, Joan Arrom, Tomeu Cama, Toni Escolà, Perico Ranxer, el qual la dentadura postissa no l'impedimentava per engospar tot quant li treien. Pedro Matemales, activíssim i bellugaire, ja parlava d'estatuts. He escrit de rutina els noms. Ningú dels esmentats m'ha sabut donar noves. Deman benevolença per els probables obllits.

Quina ferrapilla s'armà Déu meu. Es escamot de mans s'afarrissaren a la ribellada. Ni un hagué mester donar el sus. El Ben Jhonson és una tortuga comparat a aquells afamagats. El frare Jordi avisava al desert quan repetia allò de: «al·lots, menjau a poc a poc que encara cremen». En Pelat entimà: «Cremem, però no escalden». Res. La frissança en deu minuts va fer l'esfàs. Qui més qui manco estava fart i embafat. Ara bé. En Joan Metxo i en Joan Leu seguiren donant cebes bunyoleres sense afluixar un àpex. «Què no fareu roi?». «Pots pensar», deia en Metxo. «Només n'hem menjats cinquanta un». «Esclatareu».

En Tomeu Sua, bocabadat davant tal

prodigi, les aconsellava al més pur estil samarità: «Per amor de Déu, al·lotets. Voltros tendreu berres de no deixar ni es ponedor».

No obstant, els dos famolencs dassa qui dassa. De tres qui n'agafava quatre, oficiaven missa al mateix temps de passar bacina. A la fi en Leu bramà un ténol assadollat. «No puc pus. Quants n'he menjats?» «Vuitanta» «Ca, no potser». «Idò és».

En Metxo era la imatge d'un tafoner. Anava untat com una ovella almagrada. Caixeres, boca, aranelles, orelles, gola i barra bareixien una rota de greix d'esmicolalles de pasta fregida. «Jo, perquè no digueu, me'n fotrè un altre i d'aquesta guisa seré es campeón».

El recompte final ens donà el resultat de dos vuitantins bunyolaires.

Segons la teoria de l'eminent fisiòleg soviètic Pasta-Arnau, premi nobel del buidar de panxa, vuitanta bunyols, descomptant el forat, suposen sis mil vuitcentes trenta-tres coma zero cinc calories, capaces d'esbocinar la central de Xernóbil.

El que la ciència no vessa és el simple fet de que, per Artà, existeixen aparells digestius d'aram i acer inoxidable.

ES SANTANYINER

AUTOS ESCANELLAS

Argentina, 31. Teléfono 56 21 15 ARTÀ

EXPOSICIÓN Y VENTA ¡VISÍTENOS!

SERVICIO OFICIAL

SUZUKI
SANTANA

Grosfillex

MUEBLES DE JARDÍN

TOLDER

ARTÀ

J. OBRADOR
C.I.P. 41 809 808 - B

Teléfono 56 23 66
Av. Costa y Llobera, 12 (Junto Estación Ferrocarril)
ARTA (Mallorca)

COMARES I DIPLOMES

L'Artà seguint les petjades d'aquella Comare Beneta que el va donar a llum, va instituir aquests premis al reconeixement de mèrits a les persones o entitats que treballen per a l'Art, la Cultura o el benestar social del nostre poble.

Tal vegada aquest reconeixement hauria de venir de les institucions i dins el nostre poble, com és natural, de l'Ajuntament.

Però quan veim que en aquella casa que, teòricament, hauria d'esser de tots, es fan parts i quarts, es consenten o s'animen actituds discriminatòries i es té més en compte l'amiguisme que els mèrits, optam per substituir la Corporació, perquè els nostres paisans sàpiguen que qualcú els té en alta estima, i som al seu costat i en les nostres pàgines trobarem el ressó que la seva feina es mereix.

Sabem de les nostres limitacions i demanam humilment perdó per no poder donar més alta volada a la vàlua que cada un dels premiats mereix. No som però partidaris de fer exèquies solemnes i dedicar plaques, places i carrers després de morts. Les alegries, les enhoresbones s'han de donar de vius. És el que fa l'Artà.

I ja es diu que «El qui fa lo que pot no està obligat a més».

Al nostre estimat col·lega «Bellpuig», que l'any 1983 complí els vint-i-cinc de vida, li va correspondre la Comare d'Or d'aquell any. Moltes cases artanenques guarden els toms d'aquell Bellpuig, continuador del «Llevant» del mestre Sagristà, i que fa les delícies dels qui gaudeixen de les coses nostres. Un guardó ben merescut que l'actual director Rvd. Rafel Umbert rep de les mans del nostre coordinador Sr. Guiscafré encarregat la nit del dia 28 d'octubre de donar els diplomes, ja que les autoritats que foren convidades, sense donar cap explicació, no assistiren a l'acte.

«Esclafits i Castanyetes» fou guardonada també l'any 1983. Abans lo havia estat la seva homònima dins el quefer folklòric «Artà balla i canta». Creim que s'ha de tenir un reconeixement per ambdues Agrupacions que procuren mantenir la tradició dels nostres balls seculars donant sortida al nostre jovent cap a unes activitats que els allunyen de mals vicis. No oblidam tampoc que dins cada una de les Agrupacions re-

ben els joves lliçons de comportament cívic, cap al públic i de relacions humanes envers dels propis components de cada un dels Grups.

Aina Alzamora Amorós, és l'artesana per antonomàsia. De les arrels de l'ànima artanenca, tan profunda almanco com la del propi garballó que dona la palma, matèria prima per a la confecció, neix aquesta sabiduria heretada de doblegar els brins formant la llatra quan els dits saben de l'agilitat per l'entrunyellat. La llatra llavors s'ha de tornar elaborar per a construir aquest miracle de la senalleta, el ventador, el capell de palma... A més dels diplomes que ja té N'Aina, guardarà es de l'Artà, merescut i donat amb tot el cor.

Maria Ignàsia Morell Font dels Olors té la modèstia de les grans senyores i es fa difícil explicar sense ferir-la els motius que tingué l'Artà per a donar-li la Comare d'Or del 1984. Però si qualche vegada vos complau passar per la Residència de Persones Majors, on ella és una de tantes persones residents i pensau que aquella fou la Casa Pairal, entendreu per què el guardó fou donat per unanimitat i sense cap altra comentari. El nom de l'Artà obliga a aquesta revista a donar un gràcies emocionat i profund a aquesta dona que sempre sap estar en el punt exacte on l'alta executòria dels seus la va col·locar.

Don Joan Sard i Pujades, col·laborador tengut en alta estima, i President Honorari de la Confraria de l'Endavallament va rebre el guardó lliurat a aquella associació que ha fet reviscolar per al poble d'Artà la Setmana Santa. Hem de dir que Don Joan Sard no ocupa la Residència honorària per carambola. Anys de Presidència efectiva on la seva mà esquerra ha sabut conduir als apremiats cap al quefer anual dels dijous i divendres Sant. Una confraria que mereix més atenció, que necessita que Artà se n'adoni del paper que assoleix any rera any i ja en fa devuit. No basta una petita subvenció, quasi una almoïna. Nosaltres volem amb la Comare, donar-li el relleu que altres li planyen.

**Ferretería
Pascual**

Calle Cardenal Despuig, 12
Teléfono 56 23 92
ARTÀ - Mallorca

Ferretería SAN LORENZO

Calle Mosén Galmés, 37
Teléfono 56 96 50
SAN LORENZO - Mallorca

HERRAMIENTAS PARA LA CONSTRUCCIÓN
PINTURAS • BRICOLAGE
SERVICIO DE ALQUILER
HORMIGONERAS - COMPRESORES
GENERADORES - MONTACARGAS
M. DISCO - ETC.

Jeroni Ginard Esteve, popularment **Murtó**, ha anat grimpant amb humilitat, fins a compartir els títols d'artista i artesà. Efectivament el fang i la roda els manegen uns artesans amb ànima de poeta que realitzen miracles amb el fang. Però quan s'arriba a la perfecció, superant tots els obstacles i se sap donar gràcia als objectes més casolans l'artesanía esdevé art d'allò més sublim. És el que ha fet que l'Artà reconeixent els mèrits d'En Jeroni li hagi lliurat aquest diploma que creim que a dins la seva teulera no farà gens de nosa.

Recueix el diploma la seva padrina de fonts, **Antonia Esteve**.

El guardó de **Cristòfol Ferrer Pons** el va recollir la seva filla. Ens costa prou feina discernir ben clarament el perquè d'aquesta Comare d'Or sense ferir la modèstia del nostre paísà. Tantes coses podríem dir, però sabem que cada una d'elles seria mortificar la seva modèstia. No podem deixar de parlar, però, de Na Batlesa, aquest casal de Cultura, els jardins i el Teatre que si Déu vol sorgirà dins aquell trast que resta per edificar. L'any 1985 la redacció en ple de l'Artà, sense oblidar altres motius d'agraïment que no venien però al cas, va decidir guardonar el qui planerament coneixem per En Tòfol Sagristà.

Que diren de l'**Orfeó Artanenc**? Què direm que tothom no sàpiga d'aquell esplet de veus que el Pare Damià domesticava ensen-

yat el que es pot fer amb constància i disciplina.

Què direm que tothom no sàpiga de la seva resurrecció, de la cabòria d'un Pere Matemales i de la sabiduria musical del seu actual director **Tomeu Ginard Palou** que, de mans del nostre coordinador, rep el guardó de la Comare que se li va concedir l'any 1985? Voldríem que fos un al·licient per a continuar la seva ascensió i voldríem també que l'ajut no li fora mençabat.

Maria Ferriol Gomila no podia ser oblidada dins aquesta tasca de reconeixement dels mèrits, i l'any 1985 es va decidir destacar-la perquè aquells no li faltaven. Maria Ferriol ve d'una nissaga que tot quant es determinaven de fer, els sortia amb una completa perfecció. Tant son pare com sa mare i el seu germà feien artesanía artística sense proposar-s'ho. I Maria ha estat tucada de la mateixa gràcia. Les seves feines no pareixen tocades de mans. Tot una col·lecció d'obra de palma que encanta a qui la veu. Per a la petita història del nostre poble, **Maria Ferriol Gomila** mereixia aquest guardó de l'Artà.

El Club de la Tercera Edat ha fet que darrerera l'eufemisme de la nominació, sorgís tot l'esperit que encara queda als qui encaren la vellesa amb l'optimisme que cal. El Club ha sabut treure de dins les cases els qui avui són els seus socis. Els ha fet comunicar entre ells i donar-los il·lusions que alguns ja creien perdudes. El seu President **Israel** recull el diploma que per l'entitat es va concedir l'any 1986. Esperem que sigui ben rebut per tots els associats i que pensin que a més d'excursions i jocs han de tenir també al·licients culturals, com els qui tenen els de la seva Coral.

Tomeu Alzina Terrassa és l'home que amb amor a la terra i el seu entorn ha aixecat un museu etnològic que hauria de tenir una millor atenció per part de les nostres autoritats. Sabem que qualche dia es donarà tota la importància que es mereix a aquest vertader museu, perquè les eines, i moltes de les coses que el conformen es van perdent. Mentrestant des de l'Artà hem volgut honorar el seu promotor incitant-lo perquè continuï una feina que si nosaltres valoram ara, ben prest serà valorada per tothom. Continua la tasca, Tomeu...

NUEVO
MODELO
A - X

TALLERES MIGUEL MOREY

AVDA. FERROCARRIL, 5 - TELF. 56 21 20 - ARTÀ
NUEVO SERVICIO OFICIAL CITROËN

Ahora financie su nuevo vehículo o furgoneta CITROËN al 5%
VENGA A VERNOS Y SOLICITE INFORMACIÓN

«SA BUNYOLADA» UNA MANIFESTACION POPULAR

Siguiendo la programación de actividades, llegó puntual «Sa Bunyolada» y su cita inundó de alegría y de aires de fiesta los alrededores de la plaza del Conquistador.

Con esta celebración, quedó evidentemente demostrado, que «Sa bunyolada» es una fiesta arraigada en el sentir del pueblo artanenc, de la que «Artà balla i canta» puede y debe sentirse orgullosa. Su éxito rotundo y clamoroso es la prueba más fehaciente y positiva. En evitación de ser tachados de parcialistas, copiamos textualmente unos párrafos del enviado especial de «Ultima Hora»: «La buena climatología, a pesar del alto grado de humedad, ayudó a que el festejo fuera multitudinario y sin que la gente tuviera prisa para guardarse en sus casas; una vez más la calle, en este caso la plaza, como suele ser norma en Artà, fue la protagonista de la fiesta y en ella se dieron cita desde los más pequeños, ataviados casi todos a la usanza payesa, hasta los de la tercera edad». Otro de sus párrafos: «... desde hace ocho años, Artà celebra con «bunyols i ball de bot» una fiesta que poco a poco ha ido calando en la población y que organizada por la agrupación «Artà balla i canta», tuvo una nueva edición en la plaza prácticamente abarrotada por un público deseoso de ver folklore y degustar los «bunyols» que du-

«Artà balla i canta» (de fa uns anys). Més o manco de quan es començà «Sa Bunyolada».

rante todo el día elaboraron madres y abuelas de los componentes de la citada agrupación, cada vez más numerosos y de edades más tempranas».

La fiesta ya merece la atención de los medios de comunicación de la capital. Prueba inequívoca de que se está en el buen camino.

SAM

por ARPO

CASOS Y COSAS DEL COMISARIO CASTELL

Don Joan Borrull y su esposa doña Mercé Casamajó, matrimonio barceloní, pasaban grandes temporadas, en su chalet de Cala Ratjada realizando esporádicos viajes a Barcelona, principalmente durante la temporada de ópera, a lo que eran grandes aficionados. Y fue precisamente durante una representación de Aida cuando su mujer le dijo:

—Joan, te hice investigar por el comisario Castell y me ha corroborado con pruebas lo que ya sospechaba de antemano. Sé que aquí en Barcelona tienes una querida.

El no se inmuta, mira a su mujer de reojo y le explica:

—Conoces perfectamente los problemas económicos que me ha creado en los últimos años el de la competencia. El se compró un buen coche y yo, para no que-

darme atrás me compré uno mejor que el suyo. Después él se hizo construir una «torre» de veraneo, y al año siguiente ya tenía yo otra el doble de grande cerca de la suya. Ahora él ha tomado una querida... ¿qué querías que hiciese? Mira, Mercé: la suya es aquella morena de la quinta fila con el vestido de color verde botella... Y la mía es la rubia del collar de perlas y estola de armiño que ocupa el segundo palco a la derecha.

La señora Borrull estudia detenidamente a las dos mujeres a través de los prismáticos, respira con satisfacción y dice finalmente: —Pues mira lo que te digo, Joan: me gusta más la nuestra.

(Sobre una historia de humor barcelonés muy difundida en Cataluña y de la que se han contado infinidad de versiones).

BAR - RESTAURANT CA'N LLORENÇ

ESPECIALITATS:
PARRILLADAS - CUINA MALLORQUINA

C/. Sant Pau - COLONIA SANT PERE

COEXA

EXCAVACIONES, PAVIMENTACIONES
DESMONTES, ETC.

Juan Sebastián Elcano, s/n. Teléfono 56 48 29
CALA RATJADA

REVOLTILLO

Aspecte del teatre-saló dels Franciscans la nit de la Concessió de les Comares el 28 d'octubre passat. Com veis, no hi havia bufetades per entrar, però era ple. Les cadires que són buides, eren les reservades per a les autoritats locals que foren convidades i no es dignaren venir. Pareix ésser que hi ha dues classes d'artanencs. Nosaltres no som dels llagoters.

Una escena de l'obra «En Llorenç mal casadís». El públic va riure i féu forts aplaudiments. Els vells entremesos encara arriben a l'ànima del poble.

Benvingut fou l'Hospital, modernitzat per a un servei sanitari adient per al poble. Hi ha, però qualche metgessa que dona «números» i més tard no acudeix a la consulta. Crec que els malalts es mereixen més respecte. Ara ja mos diran que sols sabem criticar, però, germans, mos limitam a dir el que passa pel poble.

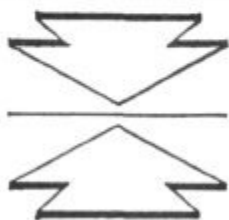
Can Jordana, un magnífic casal que s'esbucà. Aquells grans casalots de les famílies benestants, i que dins el nostre poble abundaven tal com li esqueia a una vila noble, són avui mals de conservar. Aquesta casa té per al poble un alt significat, no debades don Pep Jordana l'habitava, i don Pep és viu encara dins el record de molts de marians. Esperem que qualcú salvi de la runa aquest vell, magnífic i gran casal. Esperem-ho!

En canvi la casa colonial de Cas Patró es conserva meravellosament i constitueix una mostra del gust exquisit del segle passat. Don Rafel Blanes (Patró), aquell metge tan admirat dins el poble, visitava els malalts en els baixos de la Casa. És agradable un passeig amb els ulls ben oberts per a contemplar els carrers del vell Artà.

La Residència de Persones majors. Un casal a qui donya Maria Ignàsia Morell Font dels Olors lo va trobar mitjans per a salvar-lo fent un gran bé al poble. L'Artà s'enorgulleix d'haver-li concedit la Comare d'Or. I com podeu veure, la residència és un model per a moltes d'altres. I sobretot el que més ens agrada és la calor humana que es respira dins aquelles velles parets.

CENTRE DE RECONeixEMENT
METGE - PSICOLOGIC
ARTÀ

**certificats metges per
permís de conduir i
llicència d'armes**

Avinguda Ferrocarril, 2, 1.er
(Damunt Bar Almudaina)
ARTÀ

OBERT
DILLUNS I DIMECRES
DE 17 A 21 H.

Sa Colònia de Sant Pere

Bastante tranquila ha transcurrido aquí la vida desde el último número publicado, por lo que los relatos hoy serán fáciles.

PESCA DEPORTIVA—Normalmente se intensifica la pesca al final de cada Verano, cuando los baños de sol ya han conseguido tostar la piel de los aficionados, y los peces parece se deciden a dejar su letargo veraniego.

Pero este año no ha habido la abundancia de pesca de otras temporadas, ya que al curricán sólo se han pescado algunos espetones y muy pocos «verderols», y las vaquitas, recurso de los aficionados al volantín, también han escaseado o se han acercado a la costa con bastante retraso.

CLUB TERCERA EDAD.—Si bien tampoco ha tenido un Verano muy activo, si vale la pena consignar que el Domingo día 9 de Octubre se verificó una excursión al Puig Mayor y Lluch, con comida en Son San Martí, después de pasar por Pollensa.

Las instalaciones de observación y enlaces del Puig Mayor fueron explicadas con mucho detalle y brillantez a los excursionistas, que quedaron muy complacidos del trato y amabilidad recibidos.

A partir de este número publicaremos este interesante trabajo de Guillermo Bibiloni.

Mossén

**Andreu Casellas
en el recuerdo***

*Andreu, tu ets molt gran
(D. Antoni Sancho)*

Se cruzó con el canónigo por la calle. Este le hizo señas de que deseaba hablarle. Corría el rumor de que Casellas había contribuido con 25 pesetas al homenaje tributado a un vecino de Son Servera, contrincante suyo. La cosa, por lo insólita, estaba siendo comentada en la ciudad. Conocida ya la verdad del caso, D. Antonio Sancho le agradece ese gesto de nobleza e hidalguía con esta frase magistral: «Andreu, tu ets molt gran!». Después de muchos años, seguía Casellas recordando la anécdota con fruición, dando a entender que él podía tener adversarios, pero no enemigos.

Tenía yo unos catorce años cuando oí por vez primera el nombre de Mn. Andreu Casellas. Y fue, también, a raíz de una polémica que sostuvo con D. Gabriel Coll Mulet, maestro nacional de Santa Eugenia, alias «En Guiemet». En ella se vio involucrado el entonces Vicario de Biniali, a quien el Sr. Coll consideraba autor

* NOTA BIOGRÁFICA.

Andreu Caselles i Caselles nació el día 23 de noviembre del 1895. Estudió al Seminari Conciliar i fou ordenat de prevere el día 19 d'octubre de 1919. Fou vicari de Llubí, després acollit a la parròquia d'Artà i el 1930 a la parròquia de Santa Eulàlia de Ciutat. L'any 1949 fou nomenat Director del Servei espiritual d'immigració.

Sobretot es dedicà de valent a la predicació i a la difusió de la doctrina social de l'Església a través de la premsa.

Mori a Ciutat, a la residència de les Germanetes dels Pobres, dia 17 d'agost del 1985.

Redacció de «Comunicació»

El regreso, después de la sobremesa, fue vía Can Picafort, con parada en la Ciudad de los Lagos, en donde hubo ocasión de presenciar parte de las regatas de lanchas rápidas que allí se celebraban, resultando muy espectaculares.

Como en años anteriores, la Dirección General del INER-SO ha puesto a disposición de los mayores una oferta de vacaciones a precios asequibles a las economías relativamente modestas.

Por 16.480 Ptas. la plaza, los mayores de 65 años o pensionistas pueden disfrutar de 14 días de vacaciones yendo a Andalucía, Levante-Murcia y Cataluña.

Los que vengan a Mallorca (Baleares) podrán alargarlo hasta 21 días por 23.690 Ptas.

En estos precios va incluido viaje y estancia en el hotel que se designe, pudiendo llevar, por un importe igual, un acompañante sin límite de edad, aquellos titulares que lo deseen.

En el tablón de anuncios del Local Social de la Colonia, permanecerán expuestos los turnos y plazas que pueden solicitarse en cada zona, así como la Agencia en qué se deben obtener las reservas. En el momento de la inscripción se tendrá que abonar solamente el 20% del importe.

El programa abarca: a partir de últimos de Octubre de 1988 a Marzo de 1989, por lo que se puede elegir cualquiera de los 10 turnos que tiene cada población expuesta, siempre que llegue a hacerse la inscripción antes de que se agoten las plazas.

Deseamos que puedan aprovechar la oferta tan excelente muchos paisanos nuestros.

Colonia de San Pedro, Octubre de 1988.

JOSE CANTÓ PLANISI

intelectual del puñado de dragones y tábanos que los «obreros» de la fiesta de San Cristóbal habían arrojado al recinto de la verbena, con objeto de rebentarla. Eran los años de la República, junio de 1932, si la memoria no me falla. El baile de agarrado había venido a ser en los pueblos una cuestión batallona, con matices fuertemente políticos. ¡Verbena, sí! ¡Verbena, no! Y ya sabemos quiénes militaban en cada bando. En septiembre de ese mismo año, Casellas predicó el panegírico en las fiestas patronales de Santa Eugenia. Desde el púlpito se encaró con el citado maestro, recordándole, para mayor afrenta, el bochornoso espectáculo de Biniali, mientras él y otras reconocidas personalidades danzaban al ritmo de un alegre pasodoble.

Rememoro ahora todo esto, porque fue ahí, en estas circunstancias, donde tuvo origen mi admiración por aquel cura que desafiaba las iras de los republicanos con palabras y gestos desconcertantes, con una valentía rayana en la temeridad. Hijo de una familia de centro-derecha, monaguillo de D. Antonio Obrador, y alumno de su escuela parroquial, no podía estar sino al lado del Sr. Casellas y de nuestro Vicario, herido, de rebote, en la refriega. En mi casa, sin embargo, se leían tanto los escritos de «En Guiemet» como los de don Andreu. Ambos lo hacían en mallorquín, y mutuamente se recriminaban sus faltas de ortografía e incorrecciones gramaticales.

GUILLERMO BIBILONI

(Continuará en próximos números)

Taller: Carrer de Ciutat, 74
Particular: Na Caragol, 4
Tel. 56 24 82
ARTÀ (Mallorca)

**Carpintería
Metálica
y Cristalería**

MATEO FERRER

Espècimens Artanencs

Cara de satisfacció en els nostres paisans que passen les hores mortes dins Can Balaguer. En Francesc Singuinyol, En Joan Morey (Escolà) i en Joan de Sa Drogueria. Sa premsa d'avui i prestet els serviran el cafetet o el descafeinat, perquè café-café ja no les convé gens que en prenguin.

En Tomeu Alzina (Pa amb oli) que no fa gaire va mereixer els honors de sortir a la premsa, i l'altra de rebre el diploma i la Comare per la seva dedicació a l'etnologia. Aquest museu, aquest museu té tota la importància que li dóna el que cada peça sia ja irrecuperable si es perdés. Artà té homes així i els hem d'alabar, perquè s'ho mereixen.

Ha fet una exposició de pintura i ha venut onze quadres. Una altra faceta de Guillem Ferrer «del Dorado», aquesta de de pintor que ha mostrat tot d'una que les circumstàncies li ho han aconsellat. En Guillem encara ens donarà qualche sorpresa artística perquè gust no n'hi falta i li sobra ingeni per aprendre ràpidament l'ofici.

VENDA DE L'ARTÀ

LIBRERIA BUJOSA

JUANA ANA MESTRE VAQUER

SURTIDO EN MATERIAL ESCOLAR

Cardenal Despuig, 3

Teléfono 56 25 48

ARTÀ

Fotos: Sarasate. Lau. Comentarios: Xerafi.

Vicens Piris s'entrena de bell nou. No sols es limita a anar d'Es Güell a Lluc a peu; més tost recorr la contrada amb excursions diumengeres. És un altre espècimen que entre noltros té diverses versions. Caminaires ho són els artanencs.

Gent del marbre. Per la Vila han augmentat les fàbriques que refinen la pedra o el marès creant vertaderes obres d'art entre l'alegria i el fàstic de la feina. El taller d'En Busquer compta amb Bartomeu Carrió (Conill), Damià Bisbal (Barró), José Caravante, Miquel Lamaga. Ah! la marbreria d'En Busquer te el nom oficial de Marmoleria Massanet.

Clients del Bar Almudaina que en Ramon de Son Coll serveix sempre amable. Ells són en Bernardo Grillo, En Toni Amorós (de Sa Drogueria) i en Damià Nicolau. Gent de bé i de fer un suret de tant en tant. Salut!

Una botiga nova i «¡Cómo no!» de vídeo i electrònica. En Jaume Metxo i la seva dona Antònia Torres són els qui la duen endavant amb tota la dedicació i simpatia que poden i saben. Els desitjam que els vagi tan bé com ells mereixen.

p'en LAU

MIQUEL FERRER PONS, Sagristà

En Miquel com tots sabem, és el petit d'aquesta nissaga artanenca d'empresaris que constitueixen els Ferrer Pons. Ens reunim a caseva, entradeta de fosca. Després de l'habitual escomesa encetam la conversa. Estam totsols, cosa rara diu ell, quan son tans de família. Com era d'esperar començam parlant d'Artà i dels artanencs.

—Jo vaig néixer a Artà el 25 —me diu—, en es carrer de la Puresa on hi teníem una botiga i després ja anàrem a devora can Ganància, però el 36 amb es desembarcament des rojos, mumpare va considerar convenient traslladar-mos a Ciutat on ja hi feinejava. Precisament passàrem amb so darrer tren per Son Servera. Estudi en es Teatins i començ sa carrera d'Aparellador, que acab el 53. Tot això sense perdre mai contacte amb es poble, ja que quan era a Mallorca, tots es dissabtes hi anava amb mumpare..., es meu gran amic de s'infància va ser en Joan de s'Hotel, després vaig fer quadrilla amb en Jordi Vicens, en Joan Comuna, en Joan Butler i en Jaume de sa Bedeia i, precisament amb ells construïrem per devers sa Torre.

—Com varen ser es començos de s'empresa?

—Mumpare tenia part a sa teulera des mateix nom i també tenia tall, eren es temps de l'amo en Garameu, en Joan Seu, en Teiet i altres. Amb ells va col·laborar a dur es tren a Artà. Llavors va construir es quarter de Sa Mesquida i altres que ara no record. Vè a Ciutat i també se dedica a ses carreteres. Quan estallà es Moviment havia comprat molts de bidons d'asfalt que tenia per ses cunetes, com que escassejava, ell va aprofitar s'avinentesa i se llençà associat amb un tal Pelegrin. Unit a en Balaguer feren es Palau March. Més tard va treure es Port de Maó, construí es Moto Club i uns quans edificis per devers sa plaça de l'Olivar com és ara, es de La Palmera i on hi ha en Rocha. I ja no va parar. Pel que fa a carreteres va esfaltar sa de Manacor a Artà, sa de Capdepera, a sa de sa Colònia, sa de Lluç a Port de Pollença... i que te diré jo, són moltes... Formaren societat mumpare, en Tòfol, en Toni i n'Andreu. En Joan va preferir quedar-se amb sa fàbrica d'Artà, i jo, quan en Toni va morir d'accident a Can Pastilla, el vaig substituir

i, precisament, una de les primeres feines que vaig fer fou es xalet de can March de Cala Gat, llavors més tard ja vendria es Porto Cala i altres. A canostra sempre hi ha hagut dues seccions, sa de carreteres i sa de sa construcció. Apart, en Tòfol se va dedicar en es ferro. Actualment jo estic de Gerent de s'empresa.

—Parlem d'ets artanencs que han fet feina amb voltros.

—Són molts, des de que férem es quarter un rera s'altre i molts d'ells d'homes de confiança, que jo recordi, així de passada, l'amo en Miquel Payeras que se feu càrrec

de Maó, es seu fill Miquel que ha estat es cap de ses oficines tota la vida, en Mateu Butlo, en Miquel Corona, l'amo en Xeret, pare d'en Joan és futbolista de l'Artà, en Toni Canai, es mateix Julià Fulla que s'encarregava des ferro des Moll... ara mateix tenim de cap d'oficina en Pep Pomar.

—Diguem qualche cosa de sa teva família.

—Idò mira, devers el 52 ó 53 ens co-

neguèrem amb na Monse i el 55 mos casàrem. Tenim 5 fills, ses tres majors nines. Sa primera es llicenciada en filologia anglesa i està de professora a Santa Mònica, i m'ha donat un nét, sa segona és na Monsita, i me n'ha donat dos. Llavors vé na Carme que treballa a s'empresa. Des fills, en Joan se cuida des Porto Cala i fa vida pes poble, és es més artanenc de tots, hi pensa quedar a viure i finalment en Nicolau estudia d'Enginyer Tècnic a Alacant i potser sigui es continuador des negoci, veurem... tots es dissabtes davallam a Artà i jo pastur un poc per dins es Molinet cuidant ets arbres i feinejant una mica. Apart d'això m'agrada escoltar música i llegir... ah que no diries uè!. Idò disfrut amb es «Quijote» i amb sa Bíblia... abans jugava a tennis, però per dificultats a ses cames ho he deixat.

—I finalment, com a empresari, què penses de sa situació actual?

—Mira Lau, a lo de ses carreteres hi ha molta competència, s'hi han aficat ses multinacionals i acaparen ses obres grosses, noltros anam fent. Pel que fa a sa construcció, se va recuperar una mica amb sa febre dets apartaments. Jo pensa que s'han sobrepassat i n'hi ha massa de fets cap an es turisme, que, al cap i a la fi pens que és qui ha de marcar sa pauta a Mallorca per ser lo més segur, sempre que el cuidem com toca. Fan falta dobbers per renovar ets establiments que molts han tornat vells... lo que no m'agrada és lo que darrerament s'ha fet per devers Capdepera i Sa Coma, aquests blocs massius que destrueixen es paisatge, jo crec que seran mals d'omplir... i referent an es poble, sense que sigui una solució m'anima veure com s'hi estableixen molts d'estrangers i per acabar i encara que desconec sa problemàtica, lament de veres que s'hagi abandonada sa feina de sa palma, que era tan nostro, però es temps ho ha duit així.

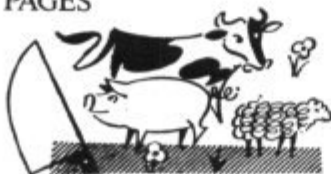
...

Closa la conversa, sentim que s'obri sa porta i entra na Monse, que venia de fora. De cop i resposta tot canvia en aquella casa, hi ha uns aires nous, d'alegria, de vida. Ens saludam i, no tenim remei, tornam a prendre es cap de fil de sempre parlar d'Artà i dels artanencs.

Carnisseria Ca'n Rafel

ESPECIALITAT
LLANGONISSA I BOTIFARRONS
ESTIL PAGÈS

Carrer Santa Catalina, 20
Telèfon 56 22 36
ARTÀ (Mallorca)

VENDA DE L'ARTÀ

Papeleria Objetos Regalo y Juguetes

BARBARA SANTANDREU SUREDA

MIGUEL FUSTER PICO
Taxi Cala Ratjada n.º 29

C/. Antonio Blanes, 13 - Tel. 56 22 12 - ARTÀ

ESPORTS

HIPICA

Después de la dimisión del Presidente del Club Hípic de Artà, D. Antonio Lliteras Ferragut, el día 21 de Octubre y en el bar Joan tuvo lugar una reunión con la participación de la mayoría de socios para tratar y debatir sobre el asunto de la elección de un nuevo Presidente o formar una junta gestora, votando por unanimidad por esta última, con unos firmes propósitos de defender los intereses del Club.

Dicha Junta quedó formada por varios comités, como son:

Secretariado.—JUAN AMOROS BAUZA y ANTONIO AMOROS GARAU.

Economía.—MIGUEL SARD SUÑER y MIGUEL FEMENIAS SARD.

Programación.—DAMIAN GINARD AMOROS y BARTOLOME BRUNET GUERRERO.

Relaciones públicas.—ANTONIO VAQUER SUREDA y CRISTOBAL FERRER DANUS.

Conservación Hipódromo.—ANTONIO TOUS LLANERAS, GABRIEL PASCUAL CARRIO, SEBASTIAN ESTEVA FERRAGUT, JOSE FUSTER SERVERA y BARTOLOME GILI CARBONELL.

Bar.—CRISTOBAL FERRER DANUS, MIGUEL FEMENIAS SARD, JUAN MASSANET, JAIME MESQUIDA, ANTONIO ARTIGUES SUÑER y JUAN GINARD.

Organización carreras al galope.—EDUARDO LOPEZ, SEBASTIAN y JOSE FERRER, LLUIS «Pobler» y JULIAN CAMACHO.

A continuación se propuso que se presentasen los cabezas visibles de estos comités, para la elección mediante votación de 2 compromisarios, que saldrían elegidos, ANTONIO VAQUER SUREDA y ANTO-

JERAMI, de la Cuadra Ses Eres. Conducido por ANTONIO LLITERAS FERRAGUT.

1ª Carrera de caballos trotones.—1º LID S.F., 2º LOZANA, 3º EKARINA.

2ª Carrera de caballos trotones.—1º JOYELL, 2º HARISOL y 3º JOLY GRANDCHAMP.

TOMEU FEMENIAS SARD

FUTBOL

El equipo artanenc no acaba de coger honda. Alterna buenas con malas actuaciones y su patrón de juego sigue siendo incierto y confuso. Ocupa una discreta clasificación con dos negativos y que pueden llevarle a la zona de descenso o bien a una parte notable de la tabla en unos domingos, ya sean derrotas o victorias lo deparen sus inmediatos partidos. Su extensa plantilla nos hace concebir esperanzas y su poca consistencia en defensa pesimismo.

SOLEDAD, 0 - ARTA, 2

Se jugó de forma seria y ordenada, se batalló mucho y llegaron los frutos. Victoria merecida y convincente.

ARTA, 0 - ANDRAITX, 0

La mala suerte se cebó en los locales que pudieron y debieron marcar. Sin embargo, no se jugó bien. Las inocentes escapadas de los visitantes fueron suficientes para poner nerviosos a los locales que no acertaron a imponer su ritmo.

AT. RAFAL, 3 - ARTA, 2

Se perdió una buena ocasión para aminorar negativos. Se empató a cinco minutos del final y no se consiguió aguantar la igualdad. Faltó como casi siempre mentalización defensiva, cuntundencia y capacidad de sacrificio.

ARTA, 2 - PETRA, 1

El estado del terreno de juego, impracticable por la tromba de agua caída momentos antes del partido, y la consecución del gol visitante a los dos minutos de juego, dificultaron una victoria con su mija de fortuna ya que una igualdad tampoco hubiera sorprendido a nadie.

A la derecha CASTAÑER de la Peña local GLA.PA.SU. Conducido por MIGUEL ANGEL GILI FERRER.

NIO AMOROS GARAU, ya que el tercero era LORENZO GILI FLAQUER, con la posibilidad de ocupar un lugar en la Federación.

Demostrando las ganas de trabajar de todo este equipo que en resumen somos todos los socios del Club, quedaron organizadas unas carreras con la denominación de entreno general para el próximo sábado día 29, las cuales no dejaron de ser un éxito, debido a la masiva participación de trotones. Todos ellos locales.

El orden de llegada fue la siguiente con trofeo al ganador de cada prueba:

Carrera para potros de 1 año.—1º PENYORA, 2º POLIDA, 3º PER VORA VORA.

Carrera potros de 2 años.—1º NUMBELA, 2º NEUS.

Carrera potros de 3 años.—1º MEL, 2º MAIKA DE EGO, 3º MELIOS VX.

Carrera de caballos navarros y poneys.—1º LUCERA de Monse-rate Sureda y 2º GRILLO de Pere Miquel Vaquer.

Carrera al galope.—1º TUNDRA de Sebastián Ferrer y 2º JOLY DE EDUARDO LOPEZ.

Imprimeix:
Impremta Politécnica
Carrer Troncoso, 3. Palma
Dipòsit Legal P.M. 203-1983

Col·laboradors: JOAN ESCANELLAS LLINÀS, LAU, JOSEP MELIÀ, BONET DE SES PIPES, SANTIAGO PERELLÓ, MIQUEL BOIA TOTXÓ, BERNAT CIFRE, MIQUEL MOREY LLITERAS, ANTONIO GINARD CANTÓ. • Maquetatge i dibuix: ARPO, JOSEP FORTEZA HIDALGO, JOAN ESCANELLAS GENOVART, CATALINA JUAN BRUNET • Fotografia: JULIO INFANTE NAVARRO • Repartidor: JOAN BUJOSA TOUS • Coordinació: ARTURO POMAR THOMÁS, SERAFÍ GUISCAFRE GENOVART • Coordinador a Palma: MIGUEL LLODRÀ PASCUAL.

CICLISME

Un campió que s'està congriant. Feia anys que un artanenc no guanyava dins Artà en el circuit. Enguany en Miquel fou primer dins la seva categoria. Quan el tinguem rodant al costat dels millors, l'afició ciclista tornarà reconèixer perquè sempre volem que el nostre guanyi.

TEMPORADA D'EN MIQUEL ALZAMORA 1988

9-4-88	PUJADA PUIG DE STA. MAGDALENA D'INCA	4
15-5-88	ARTÀ	6
23-6-88	SON SERVERA	1
26-6-88	POLLENÇA	2
28-6-88	BUGER	3
3-7-88	COLONIA DE SANT PERE	4
20-7-88	SANTA MARGALIDA	2
22-7-88	BINISALEM	2
24-7-88	PORRERES	6
28-7-88	INCA	2
30-7-88	POLLENÇA	1
31-7-88	VILLAFRANCA DINS LA VOLTADORA	2
2-8-88	LLUBI	2
7-8-88	ARTÀ	1
15-8-88	CA'N PICAFORT	2
21-8-88	CALA MILLOR	3
25-8-88	MONTUIRI	2
3-9-88	SANTA MARGALIDA	4
11-9-88	POLLENÇA	2
2-10-88	CAMPIONAT DE FONS EN CARRETERA DE BALEARS ARTÀ	3

NECROLOGICAS

Tenemos que dar cuenta de un nuevo fallecimiento en la gran familia de suscriptores de l'Artà. Se trata de Rosario Silva Galán, cuyo óbito sucedió el 5 de octubre del año en curso a los sesenta y nueve años de edad. A su esposo Manuel Fernández Capitán, a sus hijos, José, Manuel, Antonio y Dolores y a su hijo político Juan Lliteras, hacemos llegar la expresión de nuestro sentido pésame.

MARGALIDA ALZAMORA PONS, «Madò Terres»

El passat diumenge 13 de novembre, Margalida Alzamora Pons, «Madò Terres», consumia la darrera gota de l'efimera cera de la vida terrenal, als 88 anys, en el mateix domicili on havia nascut el 30 de març del 1900: Carrer Roques, 44.

De jove era una bergantella esvelta, senyorial i cara-guapa. Tals reclams no passaren per alt a en Jaume Ginard Rosselló, «Barraça», el qual la marrucà i dia 14 de maig de 1921, cristallitzaren les relacions amoroses en sant casament.

El matrimoni tingué nou fruits de benedicció; Maria, Isabel, Jaume, Margalida, Catalina i Gabriel, vivents. Antònia, Miquel i Magdalena, difunts.

Pujà semblant barquera a força de sacrificada abnegació. Son marit fou un honrat oficial de picapedrer. En el tall de mestre Arnau Pasqual, «Poll», participà a les tasques de l'aljub de Na Caragol, pel 1923 i al 1929 a l'enrajolament de la Parròquia.

Madò Terres. Vos que gaudiu de la Vida promesa, acordau-vos de nosaltres.

SOCIALS

NAIXEMENT

El passat 13 d'octubre, la llar dels esposos Joan Esteva Lliteres i Mariàngela Massanet Vives es va veure alegrada amb el naixement del seu tercer fill que seguint l'ancestral costum mallorquí es dirà Joan.

Als seus padrins Sebastià i Margalida, Guillem i Bàrbara i, naturalment als seus pares els donam l'enhorabona, per l'augment de la família d'uns dels nostres suscriptors.

Comercial ARTÀ

EN COMERCIAL ARTÀ ENCONTRARÀ LAS
TRES COSAS QUE USTED BUSCA:
SERVICIO, CALIDAD Y PRECIO

EXPOSICIÓ I VENDA:
Carrer de Ciutat, 46 - ARTÀ

Per més informació: Cridar al Tel. 56 21 48

MOTOCULTORES (CONDOR)
MOTOSIERRAS (MONDIAL Y OPEN)
SEGADORAS HIDRÁULICAS (ZAZURCA)
SEGADORAS ACONDICIONADORAS (ZAZURCA)
REMOLQUES ESPARCIDORES
REMOLQUES ENSILADORES
EMPACADORAS Y ROTOEMPACADORAS (BATLLE)
CUBAS DE VACÍO
BARRAS DE CORTE
BOMBAS PULVERIZADORAS
ROTOCULTIVADORES

